

EAT A PEACH

EAT A
PEACH

autobiografie

DAVID CHANG

MET GABE ULLA

CARRERA
culinair

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van Sebes & Bisseling
Literary Agency te Amsterdam

Oorspronkelijke titel *Eat A Peach / A Memoir*

Oorspronkelijke uitgave in de Verenigde Staten door Clarkson
Potter/Publishers, een imprint van Random House, een divisie
van Penguin Random House LLC, New York

© 2020 David Chang

© 2022 Carrera Culinair, Amsterdam

Vertaling Renée Conradi, Mylène Delfos, Jan van de Laar,

Saskia van Schip, Jet Zegers

Omslagontwerp Ian Dingman

Auteursfoto © Andrew Bezek

Typografie Krijnie Gerritsen, *bijzee*

ISBN 978 90488 5795 1

ISBN 978 90488 5796 8 (e-book)

NUR 440

www.carreraculinair.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Carrera Culinair is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze
ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Grace en Hugo, met liefde.

Ter herinnering aan Joe Chang.

En voor alle underdogs.

PROLOOG

Ik kan mezelf bijna alles wijsmaken.

Toen ik vier jaar geleden de deal sloot om dit boek te gaan schrijven, zei ik dat het een zelfhulpboek zou worden over leiderschap of ondernemingsstrategieën, of dat ik advies zou geven aan jonge chef-koks. Helaas was de uitgeverij het niet met me eens. De oorspronkelijke deadline was allang verstreken toen mijn agent met haar vuist op tafel sloeg: 'Je kunt zeggen wat je wil Dave, maar dit is gewoon je autobiografie!'

Voor de duidelijkheid: ik beschouw dit boek nog steeds als handboek over wat je niet moet doen als je een bedrijf begint. Dat komt doordat mijn brein zich verzet tegen het feit dat mij gevraagd is een boek over mijn leven te schrijven, maar ook tegen mijn schrikbarend grote ego, dat me ertoe heeft aangezet erop in te gaan.

Eerlijk gezegd snap ik gewoon niet wat er zo interessant aan mij is.

Hoe kan het dat mensen die me al vijftien jaar lang hoog van de toren horen blazen over eten en restaurants (en over allerlei andere dingen waar ik veel minder verstand van heb) nog niet genoeg van me hebben? Waarom weegt wat ik zeg zwaarder dan wat anderen vinden? Waarom zou iemand denken dat ik het beter weet?

Dit is geen retorische vraag. Ik heb mijn uitgever hetzelfde gevraagd.

‘Moeten er geen recepten in?’

‘Nee, daar gaat dit boek niet over.’

‘Zeker weten? Kan ik er niet wat culinairs in stoppen om het op te vullen?’

‘Zeker weten.’

Veel later, toen het tijd was voor de vormgeving van het boek, ontstond er discussie over wat er op het omslag moest komen te staan. De uitgever wilde een foto van mij, zoals gebruikelijk is bij autobiografieën. Maar ik kon me geen voorstelling maken van mijn hoofd op een plank in een boekwinkel.

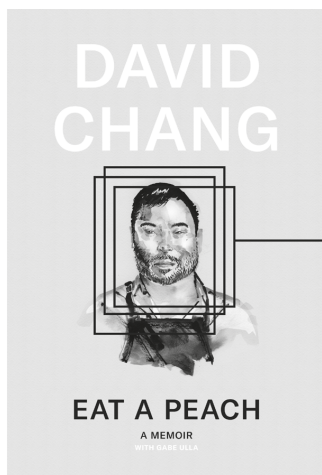
Uiteindelijk kozen we voor een illustratie. De uitgever flanste een omslag met een foto van Idris Elba erop in elkaar, om me een indruk te geven van de gewenste stijl. Ik vond het zo mooi dat ik voorstelde om Elba's foto te gebruiken in plaats van de mijne, maar daar traptten ze niet in. We bedachten verschillende alternatieven: lieflijke landschappen en aquarellen van perziken zoals je bij een tandarts aan de muur zou verwachten; een variant op het Sisyphus-thema, dat voor mij altijd een inspiratie is geweest; en een paar portretten die mijn vriend David Choe van me heeft geschild-

derd, waaronder een versie zonder gelaatstrekken. (Ik ben er nog steeds niet achter wat daar nou precies de symbolische betekenis van is.)

Het portret zonder gezicht vond ik mooi en het leek me een goed compromis. Het was wel een portret van mij, maar ik vond het impressionistisch genoeg, dus acceptabel voor een boekomslag. Natuurlijk wilde de uitgever er nu het Sisyphus-omslag doordrukken, omdat die klantvriendelijker zou zijn. Ik vond het nogal opschepperij om mijn levenspad te vergelijken met dat van een mythologische figuur. (Maar als je goed kijkt zie je niet mij maar Oddjob, de Aziatische slechterik uit James Bond, die een perzik tegen een berg omhoog duwt.) Zo ging het een tijdje heen en weer, maar ik hield voet bij stuk en ben een overtuigd aanhanger van feiten, dus lieten we een survey houden.

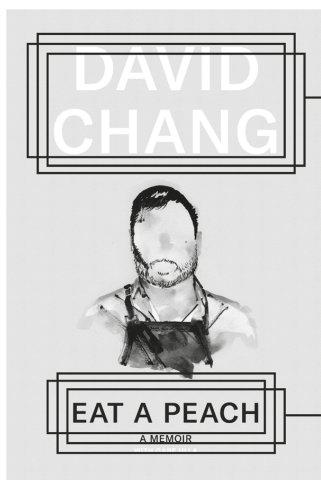
Van de honderden mensen die werden ondervraagd, hadden de meesten nog nooit van me gehoord en wist ongeveer zeven procent ‘best wel wat’ of ‘heel veel’ over me. Ze kozen met een overweldigende meerderheid voor het omslag dat je nu voor je hebt en dat vond ik prima. Ik ben nooit te trots om mijn mening te herzien. Zo koppig als een ezel, maar makkelijk om te praten.

Het marktonderzoek was zonder meer grondig. Elk van de ondervraagden werd bijvoorbeeld gevraagd de lelijkste gedeelten van hun minst favoriete omslag te markeren. Hun voorkeuren werden getoond in een overzicht, waarbij de meest gekozen, dus minst gewaardeerde, gedeelten werden gemarkeerd. Hier, kijk zelf maar:

Vaak gekozen

We vroegen mensen ook om aan te geven wat ze het lelijkst vonden aan hun favoriete omslag. Degenen die het portret zonder gezicht hadden gekozen, kozen mijn naam als meest storende onderdeel.

Vaak gekozen

Vaak gekozen

Oké, dus ze hadden een probleem met mijn gezicht en met mijn naam. Dat vond ik nogal confronterend, omdat ik (1) altijd al onzeker ben geweest over mijn uiterlijk en hoe Aziatisch mijn gezicht en mijn naam zijn, en (2) omdat ik toch al moeite had te begrijpen waarom mensen dit boek zouden willen lezen. Maar nogmaals: ik respecteer de feiten. We legden minder nadruk op de naam en haalden het gezicht weg. Als je daardoor meer plezier aan het boek beleeft, mag je wat mij betreft denken dat het geschreven is door een witte schrijver die David Chance heet.

Er is maar één aspect van dit boek dat ik niet kan veranderen en dat is het perspectief. Want hoe je het ook bekijkt, dat is het mijne.

Ik beweer niet dat ik alles precies zo kan navertellen als het is gebeurd. Ik ben geen bewakingscamera. Mijn excuses aan iedereen wiens rol ik in mijn herinnering groter of juist kleiner heb gemaakt. Ik ben voorzichtig te werk gegaan en heb soms wat namen veranderd om collega's en vrienden niet tegen me in het harnas te jagen. De volgorde klopt ook niet overall. Met de chronologie van de tweede helft van het boek is echt van alles mis. Ik heb vast ook mijn eigen opmerkingen uit het verleden tegengesproken. Omdat ik mijn mening heb bijgesteld, ik het eerst niet zo nauw nam met de feiten of omdat ik ze me niet goed meer kan herinneren. Als je maar weet dat dit het meest eerlijke en waarachtige verhaal is dat ik te bieden heb.

Mocht je het nog niet doorhebben: al dit gedraai om de hete brij heen dient als afleidingsmanoeuvre. Ik probeer je ervan te weerhouden aan het boek te beginnen, want om eerlijk te zijn vind ik het doodeng dat je mijn verhaal gaat lezen.

Het slaat nergens op dat deze autobiografie bestaat. Ik heb de plank al zo vaak misgeslagen.

Mijn vrienden zeggen dat ik moet ophouden met die valse bescheidenheid, dat ik trots moet zijn op wie ik nu ben.

Maar ik hoor hier niet te zijn.

DEEL EEN

TEGEN
DE BERG OP

Een min of meer chronologische beschrijving van gebeurtenissen die tot jarenlang sessies met mijn psychiater hebben geleid: een wraakzuchtige God; andere kinderen; een beetje golf; een ultimatum; van underground tot übergeaccepteerd; het openen van een paar restaurants; paranoia; en eerste tekenen van de neiging tot vluchten.

DE THEEBLAADJES

Vroeger viel er veel meer sneeuw bij ons in Noord-Virginia. Als er een dik pak lag, bouwden mijn oudere broers en Thomas, hun Finse vriendje uit de straat, een provisorische sleebaan en sleeden ze vanaf de top van de heuvel langs ons huis omlaag. Wanneer iemand me naar mijn jeugd vraagt, is dat altijd het eerste wat ik me herinner.

Als het niet sneeuwde raceten Thomas en mijn broers diezelfde helling af op een skelter. Ik zeg skelter, maar eigenlijk was het niet meer dan een houten krat op wielen, gemaakt voor één bestuurder. Als de grotere kinderen me bij uitzondering eens meevroegen, greep ik die kans met beide handen aan. Thomas, die zo'n tien jaar ouder en een kilo of vijfendertig zwaarder was dan ik, lanceerde ons met een vliegende start en sprong zelf achterop. Ik zat stevig ingeklemd voorop.

Toen ik een jaar of zeven, acht was, probeerde ik tijdens zo'n ritje mijn benen in de lucht te gooien, zoals je met je armen doet in de achtbaan. Op de een of andere manier kwam mijn linkerbeen onder de voorwielen terecht, waardoor ik

de skelter uit werd gesleurd en eronder kwam. Thomas reed vrolijk over me heen en reed door naar beneden.

Het volgende wat ik me herinner is dat ik languit op de grote gele bank in de huiskamer lig met mijn moeder, mijn zus en mijn oma over me heen gebogen. De behandeling die ze voorstonden verliep als volgt: elk halfuur smeerden ze mijn knie dik in met een mysterieuze geel-rode brij, zetten me als een marionet overeind en keken of ik een paar stappen kon zetten. In de verste verte niet. Elke strompelende poging deed nog meer pijn dan de vorige. Ik huilde aan één stuk door.*

Mijn vader kwam uit zijn werk en bekeek me alsof hij nog nooit iemand met een blessure had gezien. Hij eiste dat ik van de bank af kwam en zou lopen. Ik huilde nog meer.

Toen hij me niet met de kracht van zijn bevelen bleek te kunnen genezen, zette mijn vader me met tegenzin in de auto om bij een Koreaanse acupuncturist langs te gaan, die me van top tot teen vol prikte met naalden. Ik deed waar ik goed in was en ging door met huilen. Mijn vader raakte steeds gefrustreerder. Hij was ervan overtuigd dat de pijn tussen mijn oren zat en vond dat ik op mijn kiezen moest bijten.

‘Lopen.’

Na een paar dagen hield hij het voor gezien. Mijn moeder, altijd de begripvolle van de twee, had al dat gejangk gelaten aangehoord en me vergeefs met die zalf ingesmeerd. Ze reed met me naar een kinderarts in McLean, die een

* Ik was echt een janker. Als ze zin hadden om eens goed te lachen, kwamen de vriendjes van mijn broer langs om me aan het huilen te maken. Ze hoefden maar tegen me te fluisteren dat mijn moeder er voorgoed vandoor zou gaan en ik barstte in tranen uit. Klootzakken.

röntgenfoto van mijn been maakte. Een scheur in de vorm van een bliksemschicht had nog net niet mijn hele dijbeen gespleten.

De dokter zette mijn been in het gips, we gingen naar huis en het leven ging door zonder dat het ongeluk ooit nog ter sprake kwam.

In die tijd was mijn vader het schoolvoorbeeld van het type Koreaanse man dat geen idee had wat er zich afspeelde in het niet-Aziatische deel van Amerika. Zo iemand die ons flink aanpakte als onze cijfers niet hoog genoeg waren of als we ook maar het kleinste beetje ongehoorzaam waren. Het was niet ‘alleen maar’ harde liefde, maar liefde die overduidelijk voorwaardelijk aanvoelt. De term ‘tijgerouder’ is een leuke benaming voor iets waar een schrijnend en ontmoedigend bestaan achter schuilgaat. Bovendien voedt dit het idee dat alle Aziatische kinderen zo slim zijn dankzij hun ouders. Zal ik je eens iets vertellen? Dit is allemaal onzin. Niet al onze ouders zijn tijgerouders, de tijgerouderaanpak werkt niet altijd en niet alle Aziatische kinderen doen het goed op school. Sterker nog, niet alle Aziatische kinderen zijn überhaupt iets. Als je in Amerika jong en Aziatisch bent moet je vaak op allerlei fronten strijden om niet met zijn allen over één kam te worden geschoren.

Een jaar of wat voor het skelterincident vertelde mijn vader me dat ik niet langer tweehandig kon zijn – een van de weinige talenten die ik bezat en waar ik trots op was – en vanaf dat moment alleen nog maar mijn rechterhand mocht gebruiken. Hij was bang dat ik als linkshandige een potentiële golfcarrière wel kon vergeten. En zo werd besloten. Zijn autoriteit in twijfel trekken kwam me altijd duurder te staan dan die gewoon maar te slikken.

Ons gezin was allesbehalve perfect, maar had ook zijn positieve kanten. Mijn ouders waren altijd aan het werk, dus ben ik eigenlijk helemaal opgevoed door mijn grootouders van moederskant. Ze waren zo gek op me dat het bijna komisch was. Mijn oma droeg me onder het koken op haar rug en voerde me stukjes gedroogde vis, die ze met een schaar afknipte, of hapjes boven het vuur geroosterde zoete aardappel. Mijn opa kwam uit een welgesteld gezin dat tijdens de Japanse bezetting van Korea alles was kwijtgeraakt. Hij was een van de vele Koreanen die zo waren gehersenspoeld dat ze zichzelf als Japanner waren gaan zien. We gingen weleens met de bus in een naburig stadje sushi halen.

Nu we het toch over vormende eetervaringen hebben, het lievelingsverhaal van mijn ouders over mijn kindertijd gaat over een etentje bij het Chinese restaurant waar we bij speciale gelegenheden naartoe gingen: Wu's Garden in Vienna, Virginia. Dat moet rond de tijd van het gebroken been geweest zijn. Mijn oudere broers en zussen waren die keer niet mee, waarschijnlijk hadden ze iets in de kerk te doen. De maaltijd liep op zijn eind en ik vroeg of we ook eten voor ze moesten meenemen. Mijn ouders zeiden dat er daar wel voor ze zou worden gezorgd, maar het zinde me niet dat niemand zich leek te bekommeren om mijn broers en zussen. Hoe wisten ze zo zeker dat ze al gegeten hadden? Dus begon ik de tafel rond te gaan om onhandig restjes van de borden van de anderen op mijn eigen bord te schrapen om mee naar huis te nemen. De volwassenen hebben er hard om moeten lachen.

Tot zover de leuke eetherinneringen uit mijn jeugd. Mijn moeder kan heel goed koken, veel beter dan ik destijds wilde toegeven. Als kind schaamde ik me voor de geur en aanblik

van ons Koreaanse eten, dus als mama Sherri Chang niet thuis was, hield ik mezelf vooral op de been met mozzarellasticks, kipkluijjes, diepvriesmaaltijden van Hungry-Man, burrito's en quesadilla's uit de magnetron, en take-away ramen en instant-noedels. Typisch eten voor kinderen die veel alleen thuis waren en dat beviel me prima.

Ik redde me wel. Ik deed taekwondo en speelde basketbal met mijn twee oudere broers. Ik had een vast, gemengd clubje vriendjes. Ik was volslagen gemiddeld. Mijn school deed mee aan een programma voor 'begaafde en getalenteerde' leerlingen. Als je goed genoeg uit de test kwam, kreeg je een plek op Thomas Jefferson, een van de meest prestigieuze middelbare scholen in het land. Al mijn vrienden haalden de selectie, behalve ik. De enige andere Aziatische jongen bij ons op school die ook niet werd geselecteerd, was Brian Zhu, en Brian Zhu was, dat kan ik niet vaak genoeg zeggen, onnozel.

Volgens alle cijfers was ik een vreselijk slechte leerling. Mijn SAT-score, die bepaalt of je kunt worden toegelaten tot een universiteit, kwam nooit boven de gemiddelde minimumeis van duizend punten uit. Ik was altijd zo zenuwachtig dat ik langer zat te piekeren over de gevolgen van een slecht resultaat dan daadwerkelijk bezig te zijn met de test. Ik studeerde uiteindelijk af aan Trinity College – de school die het verst bij mijn huis vandaan was waar ik kon worden toegelaten – als een van de slechtsten van de klas met gemiddeld een vijfenhalf, nog net voldoende.

Zoals ik al zei: mijn vader werd steevast boos, maar dat maakte geen enkel verschil. Ik wilde hem en mijn moeder graag tevredenstellen, maar ik kon het gewoon niet. En als je met een tijger in huis woont die je het niet naar de zin

kunt maken, dan ben je dus altijd bang. Dag in dag uit voel je je bij je eigen vader geen moment op je gemak.

Ik vertel dit allemaal omdat een autobiografie dit nou eenmaal nodig heeft: theeblaadjes. Een aantal verhalen die voorspellen wat voor persoon ik later zou worden. Maar ik wil het ook weer niet groter maken dan het was. Mensen hebben veel erger leed en veel strengere ouders overleefd. Als je bent opgegroeid als eerste generatie Aziatisch-Amerikaan, is er een grote kans dat je tegen jezelf zegt: 'Het zal wel. Aansteller.'

Koreaanse immigranten zijn onder te verdelen in twee totaal verschillende en grotendeels onverenigbare kampen. Óf het zijn dokters en advocaten, óf ze runnen een wasserette of buurtwinkeltje. Maar wat ze ook doen voor de kost, ze lopen zich allemaal de benen uit hun lijf voor de kerk.

In mijn familie verkocht iedereen bijbels of had een Bijbelgerelateerd beroep, zoals timmerman. Ik heb neven die ik nog nooit heb gezien omdat ze permanent onderweg zijn naar allerlei afgelegen plekken om het woord Gods te verkondigen. Voordat ze naar de Verenigde Staten immigrerde, was de moeder van mijn vader een van de eersten in Korea die zich bekeerden tot het christendom. In mijn herinnering zal ze niet veel groter dan één meter veertig geweest zijn, maar helemaal zeker weet ik het niet want ze droeg altijd van die *hanbok*-jurken tot op de grond, waardoor je haar voeten niet kon zien. Ondanks haar postuur was ze een ontzagwekkende verschijning. In haar gezicht stonden de pijn, het verdriet en de gelatenheid gegroeft van

iemand die veel te veel ellende had gezien. Ik stortte me op het christendom omdat ik haar niet wilde ontstemmen.

We waren presbyteriaans. Onze kerk was verbonden aan een boerderij waar ze fruit en ouderwets snoep verkochten. Inmiddels is het een van de grootste Koreaanse kerkgemeenten in Amerika, maar toen konden we er altijd pas 's middags terecht. De ongeschreven afspraak was namelijk dat de witte mensen er in de ochtend gebruik van maakten voor hun dienst.

Mijn oma, mijn ouders en mijn zus bestookten me met religie. Ik probeerde nooit dwars te liggen, maar ik kan me nog herinneren dat ik mijn ouders en hun medegelovigen bekeek en dacht: als ze dit werkelijk geloven – dat het enige belangrijke het leven na de dood is – waarom gaan we dan niet elke dag de straat op om meer mensen bij de club te krijgen? Hoezo zitten we hier barbecues te plannen?

Hiermee wil ik niet zeggen dat we geen militant religieuze familie waren. Zoals voor zo veel Koreaanse immigranten was de kerk voor mijn ouders het middelpunt van het dagelijks leven. Het was een fysiek trefpunt voor de gemeenschap en, wat nog belangrijker was, het spirituele anker dat hun zekerheid bood in een nieuw land. Mijn vader en moeder hielden vaak Bijbelstudiebijeenkomsten bij ons thuis. Dan zaten ze de hele nacht te bidden. Elk weekend had mijn zus bij ons haar jeugdkring. Een groot deel van de zondag brachten we in de kerk door: de Koreaanse dienst met onze ouders, daarna de Engelse dienst met onze jeugdkring en dan nog Bijbelstudie. Ik zag dat familieleden die op zaterdagavond nog stomdronken waren de volgende dag ineens veranderden in godvrezende volgelingen. Bij elke familiebijeenkomst, of dat nou met Thanksgiving, op oud-

jaarsavond of tijdens een verjaardag was, deden we twee uur Bijbelstudie. Er was in ieder geval altijd goed eten.

Tijdens lange autoritten in onze Chrysler met nephouten panelen luisterden we naar cassettebandjes over de Apocalyps, die eigenlijk, achteraf gezien, best radicaliserend materiaal bevatten. Het einde was altijd nabij. Ik werd overal en altijd omringd door religie, en een tijdje beschouwde ik mezelf als gelovig. Ik nam al die eindtijdideeën heel serieus, zelfs als het gebrek aan overtuiging van anderen me aan het twijfelen bracht. Als we met zijn allen zaten te bidden, keek ik altijd even stiekem om te zien wie er de kantjes vanaf liep.

Geleidelijk aan ging het me steeds gemakkelijker af om te vragen: 'Maar waarom dan?' Dat zal wel tekenend zijn voor wie ik uiteindelijk zou worden, alhoewel, doet niet elk kind dat? Op een keer hadden ze op zondagschool een viltten schoolbord met uitgeknipte poppetjes om te laten zien hoe iedereen in de hemel kan neerkijken op de ongelovigen in de hel. Het idee dat mensen eeuwig zouden branden in de hel omdat ze Jezus Christus niet aanvaardden als hun heer en redder, zat me vanaf dat moment dwars.

Dus volgens jullie komt het wel goed met mij zolang ik maar geloof? Maar hoe weten jullie dan of ik wel echt geloof? Hoef ik alleen maar de woorden uit te spreken? Hoe weet Jezus dan of ik het ook meen? En wat als je in afzondering leeft en geen idee hebt dat JC een optie is? Ga je dan naar de hel?

Ik vond het allemaal maar raar.*

Geleidelijk aan veranderde mijn scepsis in regelrechte woede. Mijn zus, Esther, ving de ergste klappen op. Ze was acht jaar ouder dan ik en had alle hoop laten varen dat mijn oudere broers ooit zo godvruchtig zouden worden als zij,

dus richtte ze al haar energie op mij. Ze ging naar de theologische hogeschool en leidde de jongerenkring van de kerk; de hele mikmak. Ze was zelfs als zendelinge in Mongolië geweest. Hoe harder ze aan me trok, hoe steviger ik mijn hakken in het zand zette. Op vrijdagavond verstopte ik me tussen de rekken van mijn vaders golfwinkel om niet naar de jeugddienst te hoeven. Ik had een pesthekel aan haar en tegen de tijd dat ik een tiener was, kreeg ze steeds meer rotzooi van mij over zich heen.

Ik zat op een jezuïtische kostschool, Georgetown Prep,** waar ik leerde dat het presbyterianisme was afgeleid van het katholicisme. Ik voelde me als een aanhanger van de plattelandetheorie die de aarde voor het eerst vanuit de ruimte ziet. Ik had geen idee dat de ene kerk uit een andere kon voortkomen. Blijkbaar waren het allemaal door de mens bedachte concepten: politiek geïnspireerd, niet goddelijk.

Meteen vanaf het begin had ik me een buitenstaander gevoeld. Op mijn eerste lesdag zag ik dat een andere leerling voor de deur van het leslokaal stond te wachten om naar

* Gek genoeg was ik opgetogen toen het de Amerikaanse zendeling John Allen Chau in 2018 lukte Noord-Sentineleiland te bereiken, waar een geïsoleerd volk leeft dat nog nooit met de westerse beschaving in aanraking was geweest en al honderden jaren lang laat weten dat zo te willen houden. Hij ging erheen in de wetenschap dat zijn bekeerdrang hem fataal zou kunnen worden en dat werd het ook. De Sentinelezen doodden hem. Deze man had dezelfde vragen gesteld en het kwelde hem zo dat hij besloot dat hij niemand in de hel kon laten branden puur en alleen omdat ze nog nooit van Christus hadden gehoord. Als alle gelovigen die ik als kind om me heen had net zulke sterke overtuigingen hadden gehad als Chau, was ik vast nog een van hen. Het was een ongelooflijk stom plan van hem, maar ik bewonderde zijn gedrevenheid.

** Dezelfde school als – een jaar of tien later – rechter Brett Kavanaugh en zijn vriendjes PJ, Tobin en Squee.

binnen te mogen. Ik probeerde de leraar erop te wijzen, die daarop ‘JUG!’ riep.

‘Wat is JUG?’

‘Dubbel JUG!’

Het stond voor *Judgment Under God* en betekende straf. De les onderbreken om de aandacht te vestigen op mijn gestrande klasgenoot was een JUG-waardige overtreding. Doordat ik JUG had zou ik te laat komen voor mijn footballtraining, wat betekende dat ik aan het begin en het eind rondjes moest rennen, wat me een extra JUG opleverde omdat ik te laat voor het eten was. Dat liep weer uit op nog een straf erbovenop: een opstel schrijven over God of een bizar lange tijd een bijbel omhooghouden of afval prikken op het campusterrein. Op die school werd elke dag weer een nieuwe draai gegeven aan dezelfde, zichzelf in stand houdende vicieuze cirkel.

Ik weet dat iedereen op de middelbare school wel wat emotionele schade oploopt, maar die plek heeft een indruk achtergelaten die ik nog steeds van me af probeer te schudden. Als kind blonk ik uit in golf, wat de deuren opende naar een aantal scholen in het betere segment. Toen Georgetown Prep aanklopte, schreef mijn vader me daar in. Ook al was hij dicht bij huis, deze school was een totaal andere wereld dan waar ik vandaan kwam. De leerlingen werden aangeprezen als de elite, wat voor mij een extra reden was om erheen te willen, maar ik heb me er nooit thuis gevoeld. Een van mijn achterneven, die daar ook op school zat, heeft me ooit flink in elkaar getimmerd omdat ik geen zin had om me bij de Koreaanse klik aan te sluiten. Ik was niet Aziatisch genoeg om met de andere Aziaten op te trekken, en ik was niet intelligent of getalenteerd genoeg om de

anderen bij te houden. Ik mat me een aura van superioriteit aan en dat verwerkte ik tot een allesoverheersend besef van mijn eigen minderwaardigheid. Alles daar was een worsteling voor me, behalve het godsdienstonderwijs. Tegen die tijd had ik de Bijbel vaak genoeg gelezen om mezelf te kunnen onderwijzen.

Later, op Trinity College, dacht ik erover om economie, Aziatische studies of filosofie te gaan studeren, maar ik realiseerde me al vrij snel dat elk van die paden dood zou lopen tenzij ik daadwerkelijk colleges ging volgen. Ik wisselde elk semester van hoofdvak voordat mijn uiteindelijke keuze op godsdienstwetenschappen viel omdat die materie nog steeds een eitje voor me was en ik graag over niet-christelijke geloven las: taoïsme, de hindoeïstische *Veda's* en de *Bhagavad Gita*, het oude jodaisme, en het idee uit het Mahayana-boeddhisme dat het lijden van de wereld je zo lief was dat je niet voor het nirwana zou kiezen, maar liever als andere geest zou terugkeren om de levenden bij te staan. Dat sprak me aan. Via deze studie kwam ik in aanraking met filosofische teksten: Plato, Kant, Nietzsche en het gebruikelijke rijtje namen die er zoal op college voorbijkomen. Ik volgde elk vak dat werd gegeven door Ellison Banks Findly en Howard DeLong.

Ik wilde zo veel mogelijk over religie te weten komen, deels omdat ik dan van Esther kon winnen als we weer eens ruzie hadden. Toen ik als tweedejaarsstudent in Europa studeerde, zocht ik haar op in Zwitserland. Ik had haar al een tijd niet gezien. Ik had haar moeten vertellen dat het boeddhisme me intrigeerde of moeten uitleggen dat ik eindelijk had ontdekt dat het ware geloof voor mij het seculiere humanisme was. Maar Esthers stelligheid over haar eigen

geloof maakte me razend. Niet dat ze er heel zelfgenoegzaam over deed of zo, maar ze was zo verdomd zeker van haar zaak. Ik voelde me gerechtvaardigd in mijn boosheid.

Inmiddels kon ik alle wereldwijsheid over haar uitstorten die ik in die twee jaar aan de universiteit had opgedaan. Ik zei dat als die almachtige God van haar het goedvond dat er in de wereld honger en ellende, en Stalin en Pol Pot en genocide bestonden, dat ik dan liever in de hel zou heersen dan in de hemel te moeten dienen. En als klap op de vuurpijl zei ik dat als ik tweeduizend jaar geleden had geleefd, ik waarschijnlijk ook christenen zou hebben gekruisigd.

Ik denk dat ze ons nooit als tegenstanders heeft beschouwd. Onze strijd speelde zich volledig in mijn hoofd af.

• • •

Toen ik negen of tien was verhuisden we van McLean naar Vienna, Virginia, een overgang die zo ongeveer het meest traumatische was wat ik in mijn jeugd heb meegemaakt. Ons nieuwe huis stond slechts twintig minuten verder naar het westen, maar dat was toen vooral nog een landelijke streek met meer koeien dan mensen. Ik moest mijn vertrouwde patronen opgeven: van maandag tot en met vrijdag schoolvriendjes, in het weekend Koreaanse kinderen en buurtvriendjes. Mijn sociale agenda was behoorlijk vol geweest, maar nu niet meer.

Ik ben haast geneigd te zeggen dat ik in de jaren na de verhuizing dankzij het hardlopen door de bossen van Wolf Trap Park heb geleerd mijn verbeelding te gebruiken. Doordat ik alleen was en zonder toezicht van mijn werkende ouders, speelde ik vaak in mijn eentje: fort en geweren en video-

games en Transformers. Vervelen deed ik me eigenlijk nooit.

We waren verhuisd omdat mijn vader dichterbij zijn golfwinkel in Tysons Corner wilde wonen. Begin jaren tachtig hield hij zijn werk in restaurants voor gezien en sloot zich aan bij een handjevol andere ondernemende Koreaanse zakenlieden die hadden besloten samen de verkoop van golfbenodigdheden in de regio DC te monopoliseren.

Inderdaad, mijn vader had in de restaurantbranche gewerkt. Zo belangrijk is dat niet. Zoals ik al zei, ik wil liever niet te veel waarde hechten aan kleinigheden uit mijn kindertijd. Eten bereiden en serveren is nou eenmaal wat mensen doen in Amerika als hun opties beperkt zijn. Zoals zoveel immigrantenouders deed mijn vader eenvoudig fysiek werk, maar hoopte hij dat dit zijn kinderen bespaard zou blijven. In tegenstelling tot zijn vrienden uit de plaatselijke Koreaanse gemeenschap had Joe Chang geen prestigieuze achtergrond en had hij geen medicijnen of bedrijfskunde gestudeerd. In de familie gaat het verhaal dat hij tot de universiteit in een of ander klein mijnstadje in Kentucky werd toegelaten door in te breken in het administratiekantoor en zijn cijfers aan te passen. Mijn vader kwam uit een lange lijn van sjoemelaars. Zijn moeder was in Korea niets meer of minder dan een woekeraarster, en in de jaren na de oorlog groeide hij op met honger. Hij opende een delicatessenzaak en breidde uiteindelijk uit naar een restaurant in de Press Club in Washington, DC. Interessant – of op zijn minst ironisch – is dat mijn vader het zijn kinderen uitdrukkelijk verbood om in zijn voetsporen te treden. Hij voelde zich pas in staat zijn gezin te onderhouden toen hij niet meer in het restaurantwezen zat.

Is dat geen theeblaadje?

Terug naar de mannen en hun golfplan: ze besloten ieder een ander deel van DC voor hun rekening te nemen. Omdat Joe Chang het laagst opgeleid en het minst vermogend van het stel was, kreeg hij Tysons Corner toebedeeld. Rijkere kerels als Eddie Pak sleepten wijken als Potomac, Bethesda en Silver Spring in de wacht.

In het begin was Tysons Golf Center een soort Price Club, waar leden tegen korting consumentenartikelen groot konden inkopen, maar dan voor golf. De winkel lag verscholen achter in een kolossale, onaantrekkelijke stalen loods, die onmogelijk te vinden was tenzij je er al eens eerder was geweest. Binnen lag overal goedkoop groen tapijt en stond het vol met kartonnen dozen met golfspullen. Het idee erachter was dat alles wat mijn vader bespaarde op de inrichting ten goede zou komen aan de klant.*

Mijn moeder ging ook in de winkel werken en voedde tegelijkertijd vier jonge kinderen op. Ik bracht veel tijd door in de zaak en deed daar ook allerlei klusjes, van het opstapelen van dozen tot achter de kassa staan.

Wat er daarna gebeurde is eens te meer bewijs hoe gril- lig het leven kan verlopen. Niemand had ooit vermoed dat Tysons Corner zou uitgroeien tot hét moderne winkelge- bied in de regio DC, maar dat is wat er binnen een paar jaar gebeurde. Eddie Pak werd jaloers op mijn vaders locatie. Wat meehielp was dat Joe Chang onvermoeibaar was, een man die ervan overtuigd was dat hij de werkelijkheid naar zijn hand kon zetten als hij het maar hard genoeg probeerde,

* Al het overbodige werd door mijn vader zo veel mogelijk buiten de deur gehouden. Hij was het soort man dat zijn bestelling doorbelde voordat hij naar een restaurant ging en halverwege de maaltijd om de rekening vroeg.

maar hij had ook heel veel geluk gehad. Geluk is altijd nog beter dan het beste plan.

Ik had ook geluk. Mijn vader liet me op mijn vijfde kennismaken met golf en, zoals ik al aanstipte, ik was er een tijdje behoorlijk goed in. Een regelrecht wonderkind. In het begin hoefde ik nooit een strategie aan te leren of bepaalde aspecten van mijn spel te verbeteren. Op een dag zei mijn vader dat ik golf ging spelen en dat ik beter was dan alle andere kinderen. Mijn stroke was van nature indrukwekkend. Ik klink als een arrogante zak als ik dit zeg, maar het is onmogelijk om niet zo te klinken als je zegt dat je goed bent in golf.

Dit was nog voordat Tiger en Vijay en Michelle Wie en K.J. Choi ten tonele verschenen. Golf was vooral een witte sport en een beetje een vreemde niche voor een Koreaans jongetje. Aan de andere kant kreeg ik door het reizen naar toernooien in het Zuiden een kant van de Amerikaanse cultuur te zien die ik niet aantrof in de voorsteden van Washington. Ik leerde *Brunswick stew* lekker te vinden, en *country fried steaks* en *red-eye gravy*. Ik leerde de andere kinderen in het golfcircuit kennen en ik was graag in hun gezelschap. We waren met elkaar verbonden door een totaal niet-coole sport waar we allemaal heel goed in waren.

Op mijn hoogtepunt stuurde een Koreaanse televisiezender zelfs een ploeg naar Virginia om me een week lang te volgen terwijl ik op lokale toernooien speelde. Ik zal er vast uitgezien hebben als een zelfingenomen klootzak. Golf was mijn eerste talent, het eerste waarvoor ik ooit geprezen werd, en ik genoot er met volle teugen van. Ik vond het heerlijk om iedereen te verslaan.

Toen ik negen was won ik alle achtereenvolgende kam-

pioenschappen van de staat Virginia. Ik versloeg iedereen in mijn leeftijdsgroep en ook iedereen in de volgende. Tijdens een zomergolfkamp versloeg ik alle middelbareschoolkinderen en leidde ik ons hele team onder toejuichingen van een menigte naar de overwinning. Ik deed niets anders dan golf spelen. Als je tegenwoordig naar een jeugdgolftoernooi gaat, staan al die Aziatische ouders vanaf de zijlijn naar hun kinderen te schreeuwen. Mijn vader was een pionier op dat terrein. Hij predikte het evangelie van Ben Hogan, die bijna was omgekomen bij een auto-ongeluk en het jaar erop de US Open won.*

Zo'n driehonderdzesentig dagen per jaar was ik met mijn vader, mijn broers of een van mijn twee coaches aan het spelen of aan het oefenen. In de winter sloeg ik binnen ballen in een net, terwijl ik mijn swing opnam met een camera. Ik oefende tot ik blaren kreeg die opensprongen en gingen bloeden.

En aangezien ik geen professionele golfspeler ben geworden, zal het geen verrassing zijn dat het hele plan in duigen viel. Naarmate de middelbare school dichterbij kwam, ging ik te veel nadenken en dat ging niet meer over. De kinderen die ik ooit verpletterend versloeg, begonnen op me in te lopen en haalden me uiteindelijk in. Ik was een soort belofte die perfecte goals maakte tijdens de training, maar het liet afweten als het erop aankwam.

Vanaf het moment dat ik een jaar of acht, negen was, riep mijn vader me na elk slecht resultaat op een toernooi bij zich

* Persoonlijk was ik meer gefascineerd door Bruce Lietzke, die nooit leek te trainen en aan zo min mogelijk toernooien deelnam. Hij haalde altijd de selectie, maar won nooit een belangrijke wedstrijd.

om elke fout die ik op de baan had gemaakt te analyseren, me te wijzen op de slagen die ik had moeten maken en te benadrukken dat ik het beter had kunnen doen. Toen mijn spel begon af te nemen, bleef hij er keihard in volharden dat ik gewoon moest focussen. Ik hoorde hem tegen andere mensen zeggen: ‘Dave kan er gewoon niet mee omgaan dat anderen hem voorbijstreven.’ Het spookbeeld van Richie Yu doemde die dagen veelvuldig op. Hij was een landelijk bekend fenomeen aan de top van het amateurniveau en mijn vader vergeleek me voortdurend met hem. Hij had zich op zijn zestiende gekwalificeerd voor een PGA-toernooi en was zo’n beetje alles wat ik nooit kon zijn. ‘Je moet meer als Richie Yu zijn’ was de riedel die ik bij ons thuis constant hoorde. Toen ik Richie Yu enkele tientallen jaren later toevallig ontmoette, vertelde ik hem dat hij mijn hele jeugd had verpest. Het was een grapje, maar ook weer niet.

Deze activiteit, die me eigenwaarde en identiteit had gegeven, glipte me door de vingers. Tegen de tijd dat ik op Georgetown Prep zat, haalde ik niet eens de selectie voor het team waarvoor ze me hadden aangenomen. Ik was echt hopeloos en kreeg een hekel aan golf.

‘Golf is voor tien procent een fysieke en voor negentig procent een mentale kwestie,’ zei mijn vader altijd. Voor mij was het veel simpeler: ik was niet goed genoeg.

Die schaamte definieerde lange tijd wie ik was. Maar net als bij de meeste andere aspecten uit mijn jeugd heb ik niet meer de neiging nog veel stil te staan bij mijn mislukte golf-carrière. Niet omdat het te pijnlijk is, maar gewoon omdat je niet moet blijven hangen in iets wat niet gelukt is.

Toch?